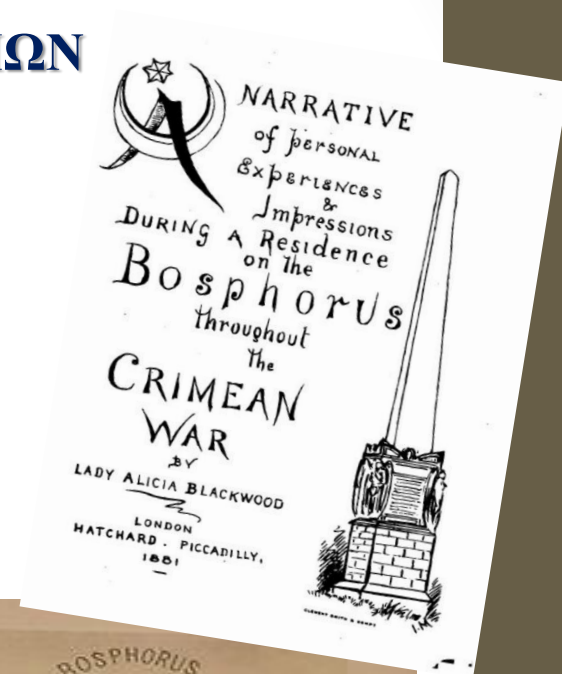
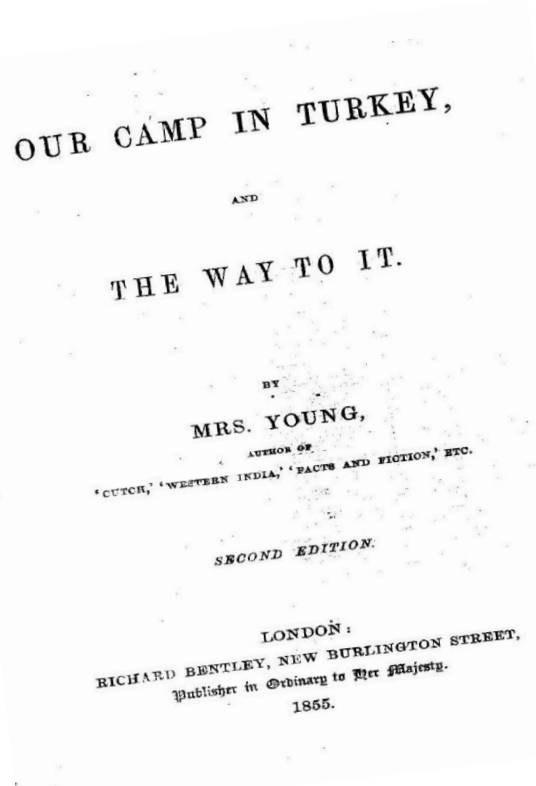
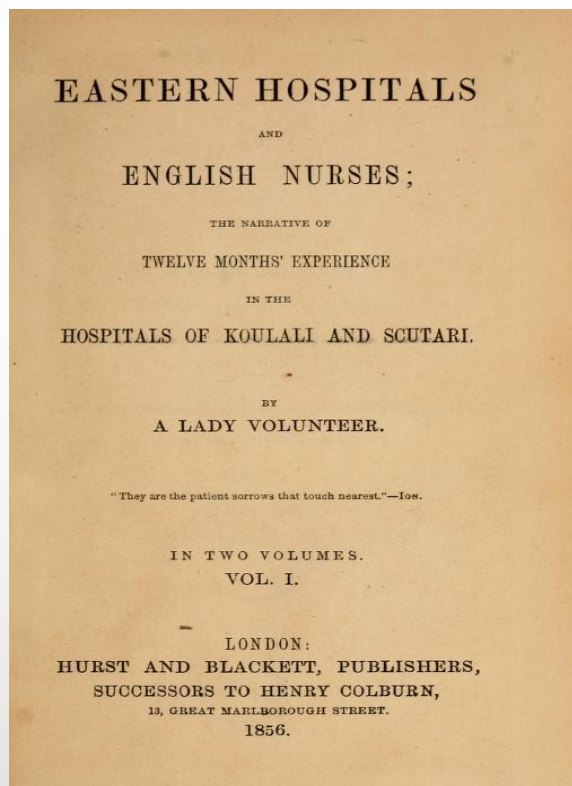

© Η ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΙΜΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ (1853-1856): ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΚΙΝΗΜΑ ΕΘΕΛΟΝΤΡΙΩΝ

9^η διάλεξη της Ειρήνης Καμπερίδου
4/12/ 2025

Κριμαϊκός Πόλεμος 1853-1856

Ρώσοι και Γάλλοι

Βρετανοί στρατιώτες στην Κριμαία

Κριμαϊκή Χερσόνησος

Πρώτη ομάδα/κατηγορία:

Γυναίκες βασιλικών οικογενειών: βασίλισσες, πριγκίπισσες, διάφορα μέλη της αριστοκρατικής ιεραρχίας ή αυλής, κυρίες επί των τιμών ...

Caroline, the Princess of Wales (future Queen of England) and her adopted daughter, Celine

Celine (Countess Stephano)

Caroline

Dora d'Istria

Emily A. Beaufort
(later Viscountess
Strangford)

Lady Elgin

Sophie de Marbois-Lebrun,
Duchess of Plaisance

Mme de la Princesse de
Belgiojoso

2^η κατηγορία : Μεσαία τάξη, συγγραφείς, ζωγράφοι, γκουβερνάντες, «φεμινίστριες», εξερευνητήριες, μόνιμοι κάτοικοι, τουρίστριες, κ.ά.

English author

Miss Julia Pardoe (1837)

From New York,
Sarah Rogers Haight
1836, 1840

English Governess
Emmeline Lott
(1866)

ΕΡΓΟ ΤΗΣ MARY WALKER

English artist
Mary Walker
(1884)

ΕΡΓΟ ΤΗΣ MARY WALKER

3η κατηγορία: **χιλιάδες** εθελόντριες νοσοκόμες, εκπαιδευτικοί,
φιλόανθρωποι, ιεραπόστολοι ...

[Women's agency during the Crimean War]

Οι γυναίκες που **δηλώνουν** ένα κοινωνικό σκοπό για το ταξίδι τους

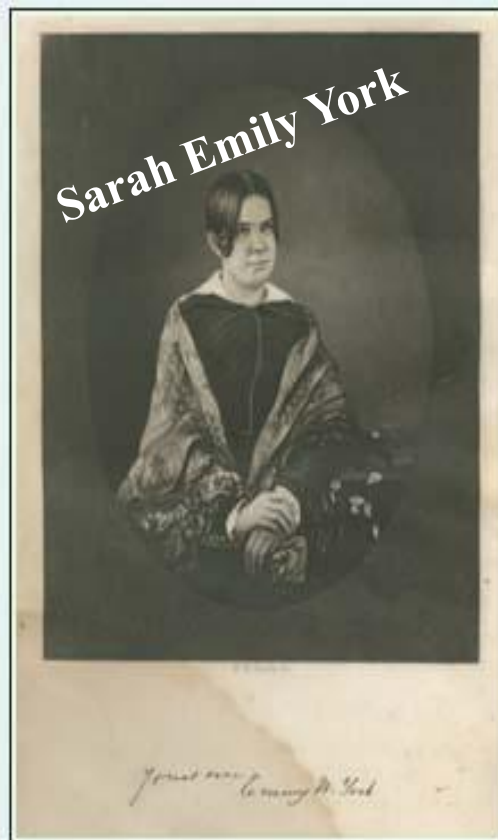

Mary Seacole, volunteer
(not chosen by Nightingale but
went to the Crimea anyway...)

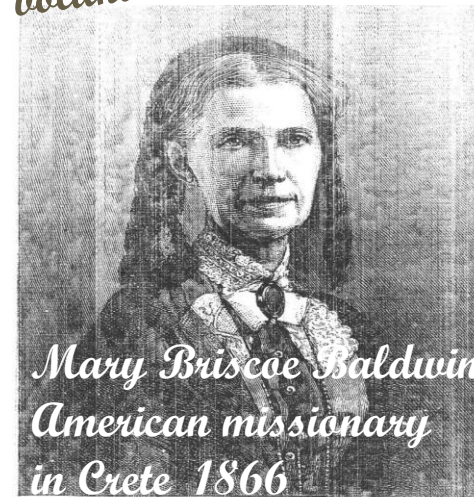

Florence Nightingale (1855)
Crimean War

American missionary
Sarah Emily York
(1853), formerly
Miss S.E. Waldo

Frances M. Taylor. Lady
volunteer during Crimean War

Mary Briscoe Baldwin
American missionary
in Crete 1866

Mary B. Baldwin.

WAR TOURISTS – WAR TOURISM

Wealthy travellers went to the Crimea to observe the battles from a safe distance.....

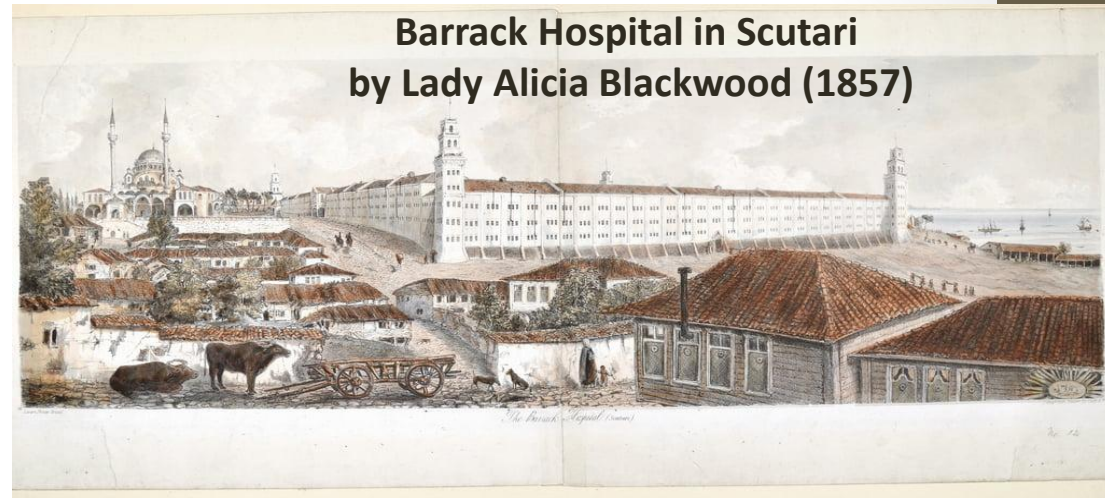
The reality show of the time !!

Η Florence Nightingale
αποτελούσε σύμβολο- κοινωνικό
πρότυπο την εποχή του Κριμαϊκού
Πολέμου (1853-1856)

“The lady with the lamp”

Florence Nightingale

Florence Nightingale

"The lady with the lamp"

Lady Fanny Mary Taylor (1856)

EASTERN HOSPITALS

AND

ENGLISH NURSES;

THE NARRATIVE OF

TWELVE MONTHS' EXPERIENCE

IN THE

HOSPITALS OF KOULALI AND SCUTARI.

BY

A LADY VOLUNTEER.

"They are the patient sorrows that touch nearest."—*Low.*

IN TWO VOLUMES.

VOL. I.

LONDON:

HURST AND BLACKETT, PUBLISHERS,

SUCCESSORS TO HENRY COLBURN,

13, GREAT MARLBOROUGH STREET.

1856.

Eastern Hospitals and English Nurses

Fanny Taylor, Mary
Magdalen Taylor, Lady volunteer

OUR CAMP IN TURKEY,

AND

THE WAY TO IT.

BY

MRS. YOUNG,

AUTHOR OF

'CUTCH,' 'WESTERN INDIA,' 'FACTS AND FICTION,' ETC.

SECOND EDITION.

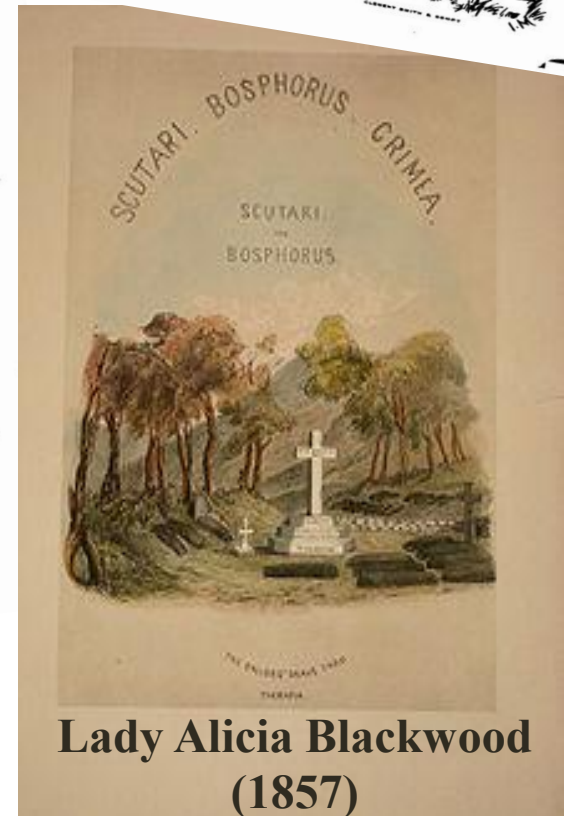
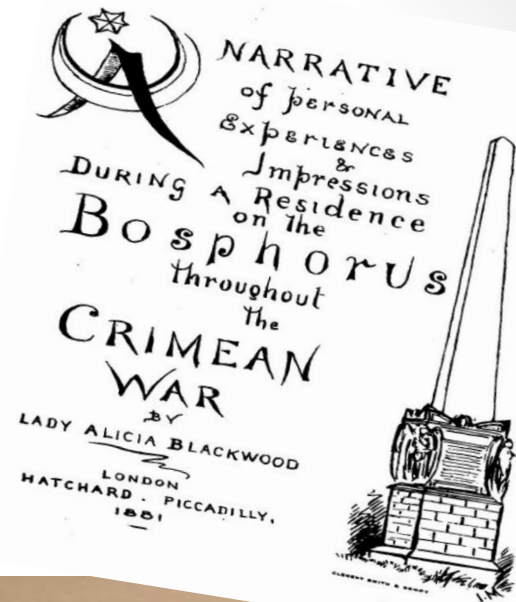
LONDON:

RICHARD BENTLEY, NEW BURLINGTON STREET,

Publisher in Ordinary to Her Majesty.

1855.

Marianne Young (1855)
"Military wife"

Lady Alicia Blackwood
(1857)

OUR CAMP IN TURKEY,

AND

THE WAY TO IT.

BY

MRS. YOUNG,

AUTHOR OF

'CUTCH,' 'WESTERN INDIA,' 'FACTS AND FICTION,' ETC.

SECOND EDITION.

LONDON:

RICHARD BENTLEY, NEW BURLINGTON STREET,

Publisher in Ordinary to Her Majesty.

1855.

MILITARY WIFE

Marianne Young (1855),

Σύζυγος Άγγλου αξιωματικού

“I was associated with many of the poor creatures **who ... were allowed to accompany the army to Turkey; and they were suffering, uncared for, and in some cases dissolute.**

Self-respect was lost; and the women were a burden, a disgrace to the army, instead of being as they should have been, useful items in their camp machinery”

(Young, 1855: 60).

Marianne Young (1855)

Το **1839** κυκλοφόρησε το πρώτο της βιβλίο "Cutch; or, random sketches" που έγραψε ενώ ζούσε στην Ινδία με τον σύζυγό της Thomas Postans.

- Marianne Ridgway πριν το γάμο της,
- Πρώτος σύζυγος ο Thomas Postans.
- Μετά το θάνατο του πρώτου της συζύγου παντρεύτηκε τον William Henry Young το 1848

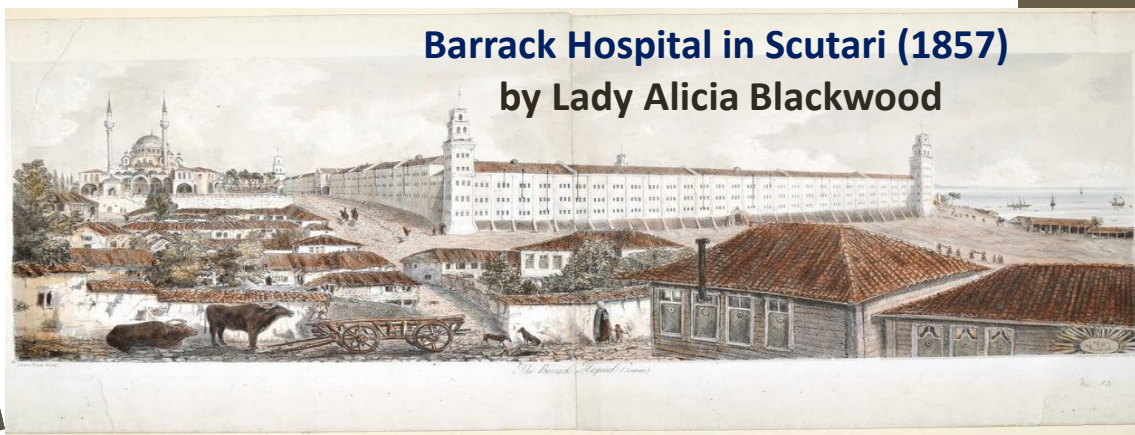
Από το βιβλίο του 1839
"Cutch; or, random sketches"

 NARRATIVE
 of PERSONAL
 EXPERIENCES
 &
 IMPRESSIONS
 DURING A RESIDENCE
 ON THE
 Bosphorus
 Throughout
 the
 CRIMEAN
 WAR

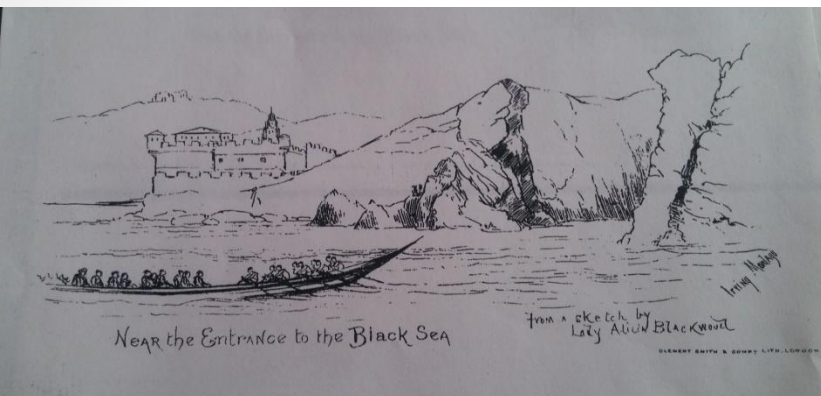
“War is a dreadful thing...But there are some things worse than war” (Blackwood, 1881, 259-305)

«Η αθλιότητα (η άθλια/παρακμιακή κατάσταση) των γυναικών είναι τρομακτική...»

- “Τα καημένα τα βρέφη, τα περισσότερα απεβίωσαν, όπως και οι γονείς τους ...”
- ****Μαζικός Τάφος με 6.000 Βρετανούς στρατιώτες το 1856**
 - “Εξη χιλιάδες γενναίοι Βρετανοί στρατιώτες ενταφιάστηκαν εκεί (Scutari) μετά τον πόλεμο.”

Οι γυναικείες αφηγήσεις συμπεριλαμβάνουν και τις σημαντικές μάχες του Κριμαϊκού Πολέμου

- **Battle of the Alma** (20 Σεπτ. 1854), η πρώτη μάχη
- **Battle of Inkerman** (5 Νοεμβρίου. 1854)
- **Siege of Sevastopol** (25 September 1854 to 8 September 1855),
- **Battle of Balaclava** (25 Οκτ. 1854)
- **Battle of Eupatoria** (17 Φεβρ. 1855)
- ...

Fanny M. Taylor (1856), a *lady volunteer* in British Hospitals of Koulali and Scutari

Fanny M. Taylor

The Barrack Hospital (Νοσοκομείο των Στρατώνων, Σκούταρι):
1,500 νοσηλευόμενοι στρατιώτες ανά 3 γυναίκες (δύο εθελόντριες και μία έμμισθη νοσοκόμα).

The General Hospital, Scutari (το Γενικό Νοσοκομείο) ένα μίλι από το νοσοκομείο των Στρατώνων , η ίδια απελπισία και δυστυχία (Taylor, 1856 v.1: 86).

**Lady Fanny Mary Taylor
(1856), lady volunteer**

EASTERN HOSPITALS
AND
ENGLISH NURSES;
THE NARRATIVE OF
TWELVE MONTHS' EXPERIENCE
IN THE
HOSPITALS OF KOULALI AND SCUTARI.
BY
A LADY VOLUNTEER.

"They are the patient sorrows that touch nearest."—LOW.

IN TWO VOLUMES.
VOL. I.

LONDON:
HURST AND BLACKETT, PUBLISHERS,
SUCCESSORS TO HENRY COLBURN,
13, GREAT MARLBOROUGH STREET.
1856.

**Eastern Hospitals and
English Nurses**

Fanny Taylor, Mary
Magdalen Taylor, Lady volunteer

**Marianne Young (1855)
"soldier's wife -military wife"**

OUR CAMP IN TURKEY,
AND
THE WAY TO IT.

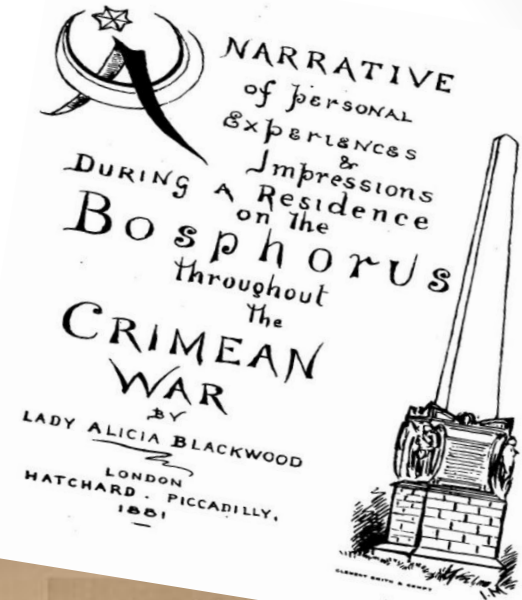
BY
MRS. YOUNG,

AUTHOR OF
'CUTCH,' 'WESTERN INDIA,' 'FACTS AND FICTION,' ETC.

SECOND EDITION.

LONDON:
RICHARD BENTLEY, NEW BURLINGTON STREET,
Publisher in Ordinary to Her Majesty.
1855.

**Lady Alicia Blackwood
(1857, 1881), lady vounteer**

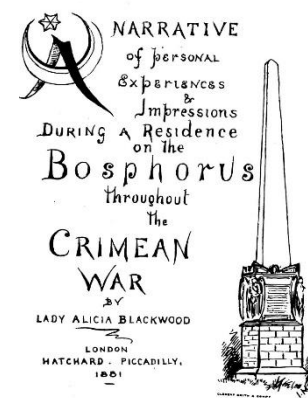
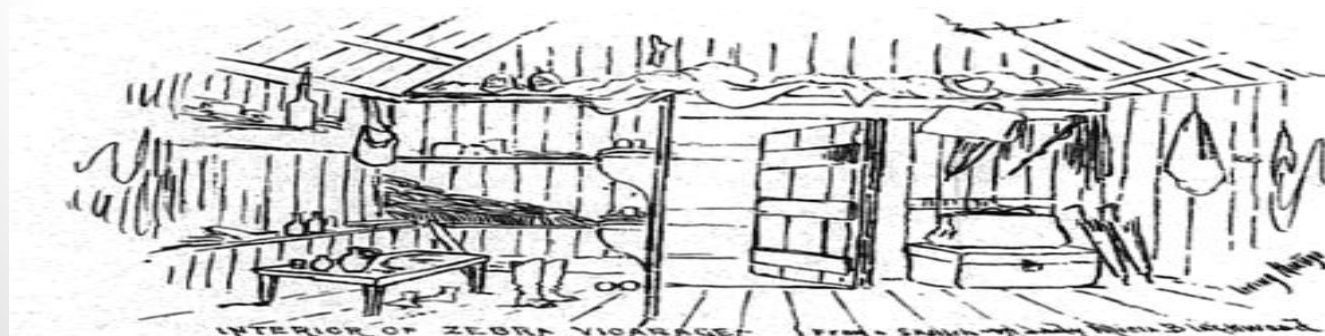

“The demoralizing barrack system”: “the humiliating position of the English soldier’s wife” (Young, 1855)

Οι σύζυγοι των στρατιωτών ζούσαν

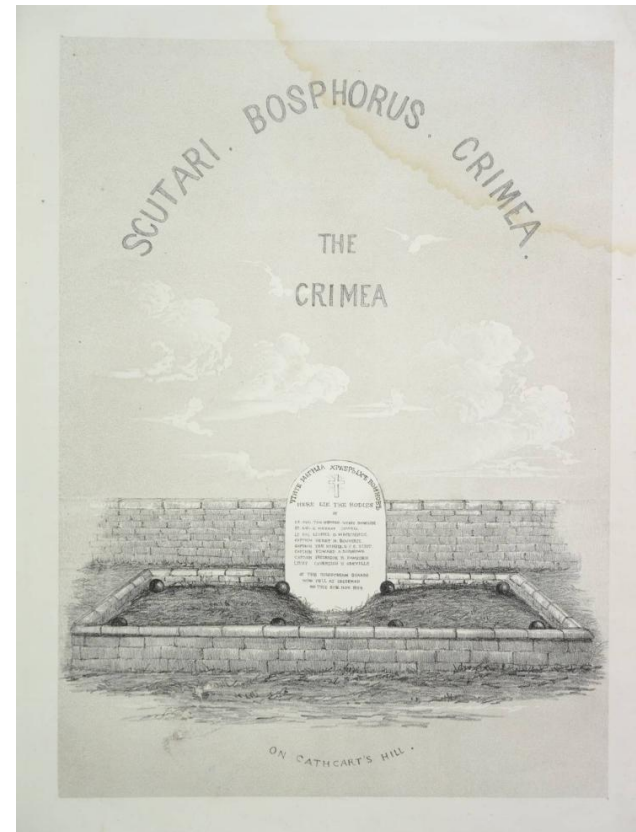
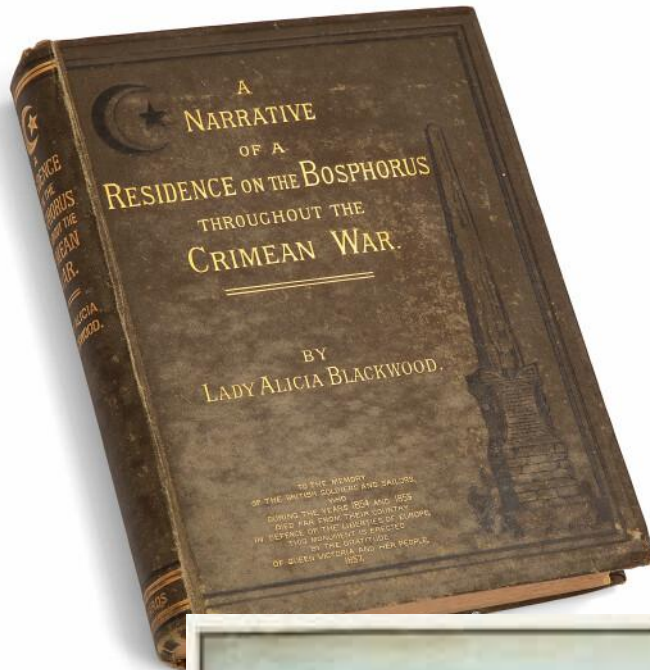
- ✓ «σαν τα πρόβατα στους Τουρκικούς λόφους (*sheep upon the Turkish hills*),
- ✓ σε καλύβες από λάσπη (*in mud huts*),
- ✓ σε χαντάκια έξω από τα στρατόπεδα (*in ditches outside the camps*),
- ✓ σε Τουρκικές φυλακές ή
- ✓ στους στρατώνες, μέσα σε σκηνές μαζί με τους στρατιώτες στρυμωγμένες/οι «σαν τα πρόβατα στο μαντρί» (*like sheep in a pen*)

(Young 1855, Blackwood 1857, 1881, Taylor 1856)

Lady Alicia Blackwood

Πρότεινε και φρόντισε να ιδρυθεί
Νοσοκομείο για Γυναίκες (Women's Hospital)

«Δυστυχώς οι πόλεις είναι γεμάτες Έλληνες»

Αμερικανίδα ιεραπόστολος Sarah Emily York, (Miss S.E. Waldo)

Καταδικάζει την αντίσταση των Ελλήνων.

Κατηγορεί τους Έλληνες για τη δημιουργία όλων των ταραχών και συγκρούσεων στην Κωνσταντινούπολη:

- για τους εμπρησμούς στα καταστήματα των Τούρκων,
- για τους εμπρησμούς στις εγκαταστάσεις των Συμμάχων— των Άγγλων και των Γάλλων,
- Για τον εμπρησμό, του νοσοκομείου του Χαϊντά Πασά, μεταξύ άλλων.

Soeurs de Charite (Sisters of Charity),

“the only doctors for a large number of poor in Turkey” (Taylor, 1856v.1)

Αυτές οι γυναίκες φρόντιζαν, όχι μόνο τους στρατιώτες, αλλά τα **ορφανά** και τους **πρόσφυγες πολέμου**, τους **φτωχούς** και **άπορους** της περιοχής, κ.ά.

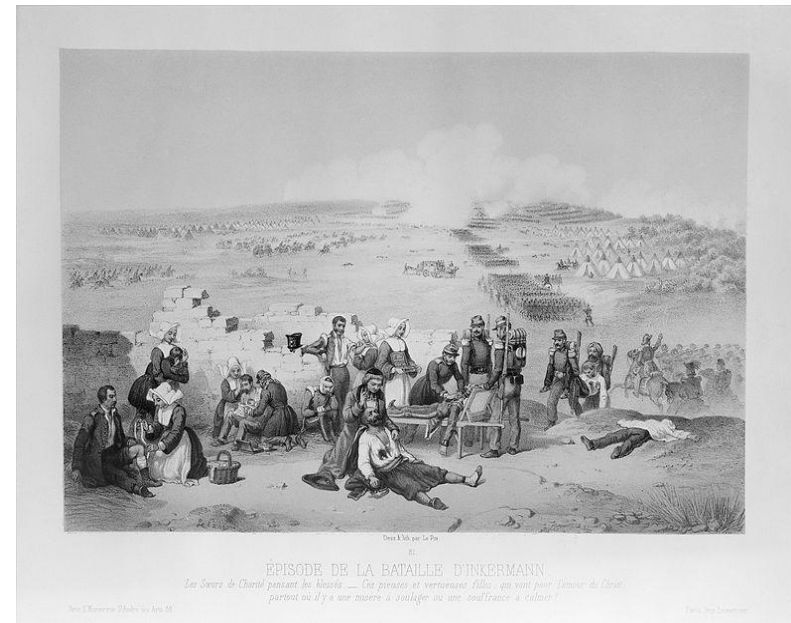
Soeurs de Charite (Sisters of Charity), “the only doctors for a large number of poor in Turkey” (Taylor, 1856 v.1)

- Νοσοκομεία
- Φαρμακεία
- Ασθενοφόρα
- Σχολεία αρρένων και θηλέων
- Ορφανοτροφεία
- Σχολεία για τα παιδιά των **προσφύγων** (Kertch families)

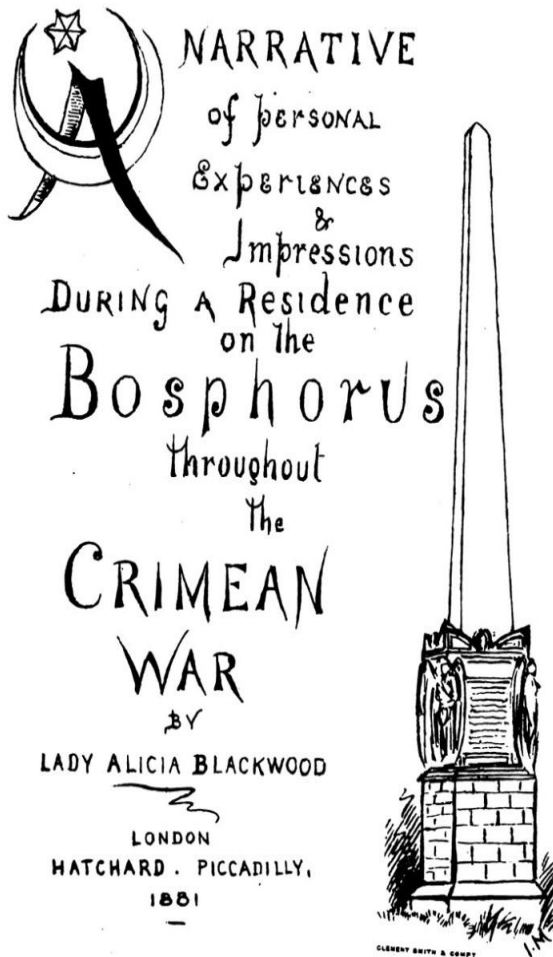
Πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους σε **εμπόλεμες ζώνες, στο πεδίο της μάχης...**

“Υπηρετούν σε έξη η περισσότερα στρατιωτικά νοσοκομεία στην Κωνσταντινούπολη... και όταν ξέσπασε η **χολέρα** στη Βάρνα πολλές απεστάλησαν ...” (Taylor, 1856 v.1: 322) .

- Το Γαλλικό νοσοκομείο στο Πέραν ήταν **εξαιρετικά οργανωμένο και εξοπλισμένο ...**
- Είχαν και νοσοκομείο με 100 καλύβες (100 huts) κοντά στο Επταπύργιο της Κωνσταντινούπολης που ήταν **εξαιρετικά καθαρό** (Taylor, 1856 vol.2: 194)

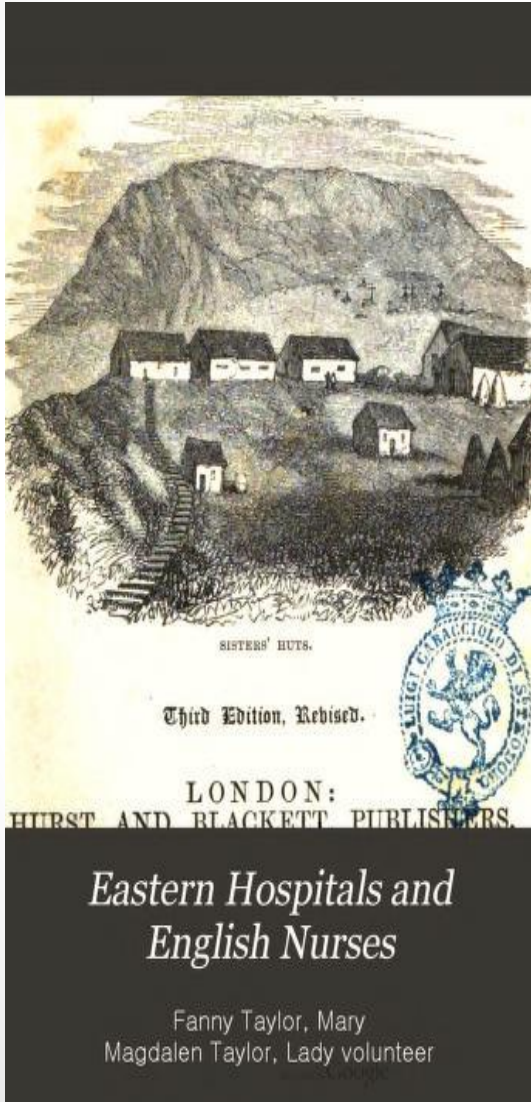

Περίπου 8.000 στρατιώτες στα στρατιωτικά νοσοκομεία της περιοχής:

- Great Barrack Hospital (Νοσοκομείο των Στρατώνων/Στρατιωτικό νοσοκομείο)
4,000 νοσηλευόμενοι/στρατιώτες
- General Hospital (Γενικό Νοσοκομείο)
1,000 νοσηλευόμενοι
- Οι Στάβλοι που είχαν μετατραπεί σε νοσοκομείο (δεν δίνουν αριθμό νοσηλευόμενων)
- Δύο μεγάλα πλοία στο Βόσπορο που είχαν μετατραπεί σε νοσοκομεία (δεν δίνουν αριθμό νοσηλευόμενων)
- Νοσοκομείο του Κουλαλί (Kulalee hospital) 800 νοσηλευόμενοι και ετοιμασίες να δεχτούν άλλους 1,500 στρατιώτες.
- Το Παλάτι Haida Pasha, μετατράπηκε σε νοσοκομείο αποκλειστικά για αξιωματικούς, με άνδρες φροντιστές (orderlies) αντί για νοσοκόμες (δεν δίνουν αριθμό νοσηλευόμενων)
- Το Ναυτικό Νοσοκομείο στη Θεραπεία (δεν δίνουν αριθμό νοσηλευόμενων) .

Fanny M. Taylor, *lady volunteer*

Frances M. Taylor
εθελόντρια νοσοκόμα από
το Δεκ. του 1854, και η
αδελφή της **Charlotte** τον
Απρίλιο του 1855.

“The immensity and apparent hopelessness was oppressive beyond description. **All that was done for relief seemed but a drop in the ocean...**suffering and agony went on and on” (Taylor, 1856 v.1: 86).

OUR CAMP IN TURKEY,

AND

THE WAY TO IT.

BY

MRS. YOUNG,

AUTHOR OF

'CUTCH,' 'WESTERN INDIA,' 'FACTS AND FICTION,' ETC.

SECOND EDITION.

LONDON:

RICHARD BENTLEY, NEW BURLINGTON STREET,

Publisher in Ordinary to Her Majesty.

1855.

Marianne Young,

σύζυγος Άγγλου αξιωματικού

□ " ...Αν απασχολούσαν τις γυναίκες (τις συζύγους των Βρετανών) στα νοσοκομεία, υπό τον έλεγχο των ιατρών, και τις εκπαίδευαν, έως ότου οι Δυνάμεις έφευγαν από τη Βάρνα για την Κριμαία, και στη συνέχεια τις πήγαιναν, υπό την κατάλληλη επίβλεψη-προστασία, στο Σκουτάρι, στην Καλλίπολη, στη Θεραπειά ή στα Δαρδανέλια, μέχρι να χρειαστούν οι υπηρεσίες τους, τι τεράστιο καλό θα μπορούσε να είχε επιτευχθεί! "(Marianne Young, 1855: 219).

□ "War Office"

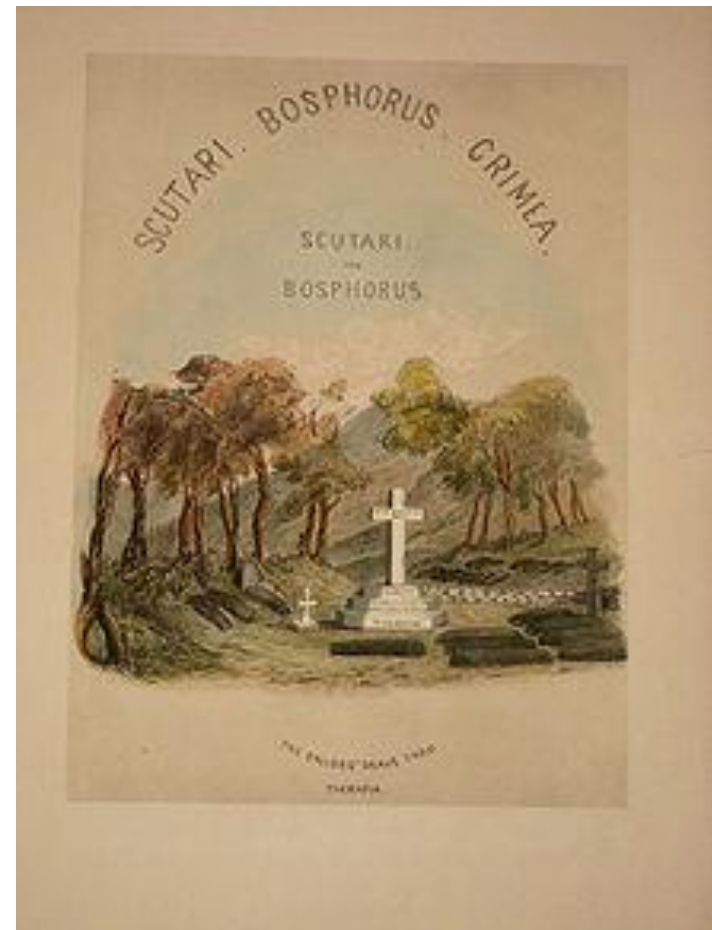
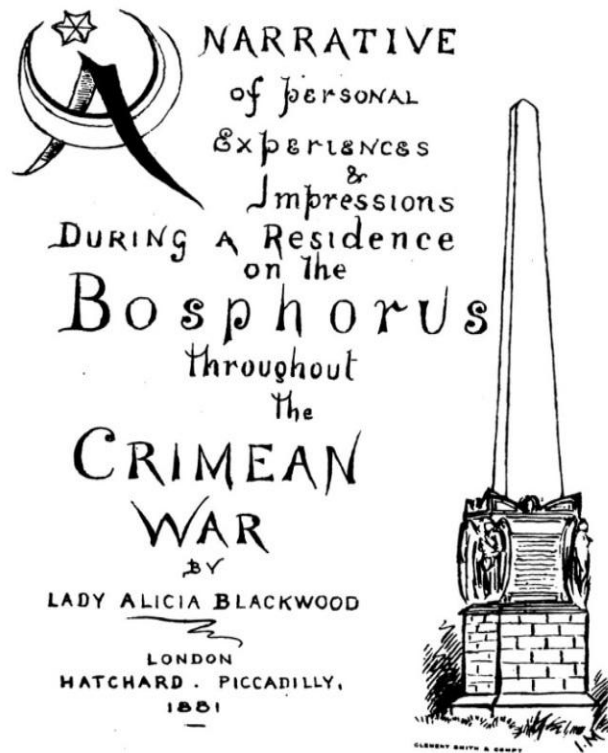
□ "untaught regimental orderlies" ...

Fanny M. Taylor, *lady volunteer*

Το Βρετανικό στρατιωτικό σύστημα
δεν επιθυμούσε την μόνιμη πρόσληψη
ή απασχόληση των γυναικών στα
νοσοκομεία...

“Deep-rooted prejudices”
(Alicia Blackwood 1881:82).

Lady Alicia Blackwood (1857)

ΤΟ ΓΑΛΛΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

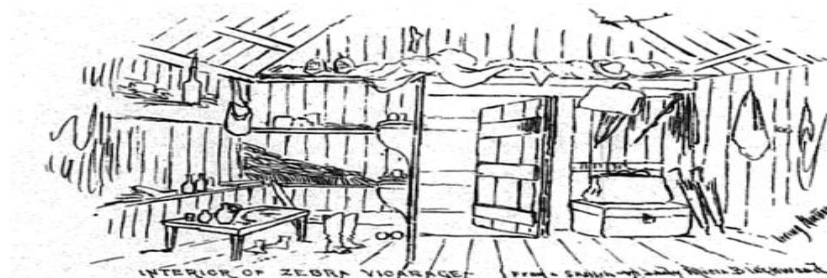

Χιλιάδες εκπαιδευμένες γυναίκες οι οποίες είχαν ειδικευτεί:

- στη **νοσοκομειακή διοίκηση**
- στην **παροχή υπηρεσιών υγείας,**
- ως **νοσοκόμες χειρουργείου,**
- ως **φαρμακοποιοί,**
- και θεωρούνταν **οι γιατροί της Τουρκίας** γιατί βοηθούσαν όλους, και όχι μόνο τους Γάλλους στρατιώτες.

**The English soldier's wife and
the “*demoralizing barrack system*”,
the humiliating position of the English soldier's wife
(Marianne Young, 1855)**

“ our great camp of **Scutari** ... these poor creatures [soldiers' wives] ... fevered under a burning sun at **Constantinople**, left at **Gallipoli** ... and remaining for months in Turkish houses, swarming with rats and vermin ... with sickness at **Varna**, terror-stricken and helpless ... the barrack-system *must* either wholly demoralize the purest-minded woman or **crush her beneath a fearful sense of its shame and horror** (Young, 1855:61-62)

The English soldier's wife and the “*demoralizing barrack system*”, the humiliating position of the English soldier's wife (Marianne Young, 1855)

Η σύζυγός του Άγγλου στρατιώτη **στιγματιζόταν** κοινωνικά, και θεωρούνταν **ανήθικη, διεφθαρμένη** και **έκφυλη** λόγω αυτού του συστήματος των στρατώνων, και όχι μόνο.

."The French were infinitely our superiors" (Young, 1855 v.1: 108)

- Το Γαλλικό στρατιωτικό σύστημα παρήγαγε αυτοσεβασμό, αγάπη για το έθνος, πατριωτισμός, ενότητα και συμπάθεια μεταξύ στρατιωτών και αξιωματικών,
- και σεβασμό για τη Γυναίκα...
- Στη Γαλλική κοινωνία το επάγγελμα του στρατιώτη ενέπνεε μεγάλο σεβασμό και ως αποτέλεσμα η συζύγος ενός Γάλλου στρατιώτη απολάμβαναν υψηλή κοινωνική θέση-

Οι Γάλλοι είχαν:

- Πολιτικούς μηχανικούς, **ασθενοφόρα**,
- Καντίνες και Καντινιέρες (Canteens and Cantinieres)
- Οι άμαξες του πυροβολικού υπήρχαν παντού σε κάθε πλαγιά
- (Artillery carts appeared to occupy every slope)
- το Γαλλικό στρατιωτικό σύστημα σεβόταν τις ανάγκες του απλού στρατιώτη

**."The French were infinitely our superiors"
(Young, 1855 v.1: 108)**

- Οι Γάλλοι στρατιώτες, σε αντίθεση με τους Άγγλους στρατιώτες, είναι **εργατικοί, παραγωγικοί, μορφωμένοι και δημιουργικοί.**
- Οι Γάλλοι στρατιώτες και οι αξιωματικοί **διάβαζαν, συζητούσαν, τραγουδούσαν, συμμετείχαν σε αθλητικά παιχνίδια μαζί ...**
- Όταν έστηναν τα στρατόπεδα, αμέσως **έφτιαχναν δρόμους** προς τα στρατόπεδα με **πινακίδες** και **πηγάδια για νερό.**
- Λάμβαναν υπόψη **τις ανάγκες των στρατιωτών:** πχ. δωρεάν ταχυδρομείο, καφεκοπτείο για όλα τα γαλλικά στρατόπεδα (**coffee mill**),
- Υπήρχαν **πολλά γαλλικά νοσοκομεία:** πλήρως στελεχωμένα (Sisters of Charity), **καθαρά, με επάρκεια ιατρικών προμηθειών, και φαρμακεία.**

French “Administration” (Σύστημα-οργάνωση-διοίκηση)

- ❖ (“**Attendants on the sick**”) «Φροντιστές/υπαλλήλους για τους άρρωστους/νοσηλευόμενους», «**μια πολύτιμη τάξη**» «προσεκτικά επιλεγμένοι στρατιώτες» και τακτικά εκπαιδευμένοι ...
- ❖ **Ράφτες, ξυλουργοί, υποδηματοποιοί και τεχνίτες όλων των ειδικοτήτων ...**

Ποιο είναι το μυστικό των Γάλλων; Που οφείλεται η ανωτερότητα του Γάλλου στρατιώτη, τι τον έκανε ανώτερο από τον Άγγλο στρατιώτη;

Η Απάντηση είναι η ΠΑΙΔΕΙΑ «το καλύτερο υλικό από το οποίο συγκροτείται ο στρατός, και ο αυτοσεβασμός, που στηρίζεται και από τον χαρακτήρα της πειθαρχίας»

(Young, 1855)

Les cantinières:

**Η σύζυγος του Γάλλου στρατιώτη
κατέχει υψηλό κοινωνικό στάτους/θέση και την προστασία των
στρατιωτών και των αξιωματικών**

A French cantinière attached to a Zouave regiment during the Crimean War, 1855 - photo by Roger Fenton

Crimean War (French
cantiniere, photo: Brown
University)

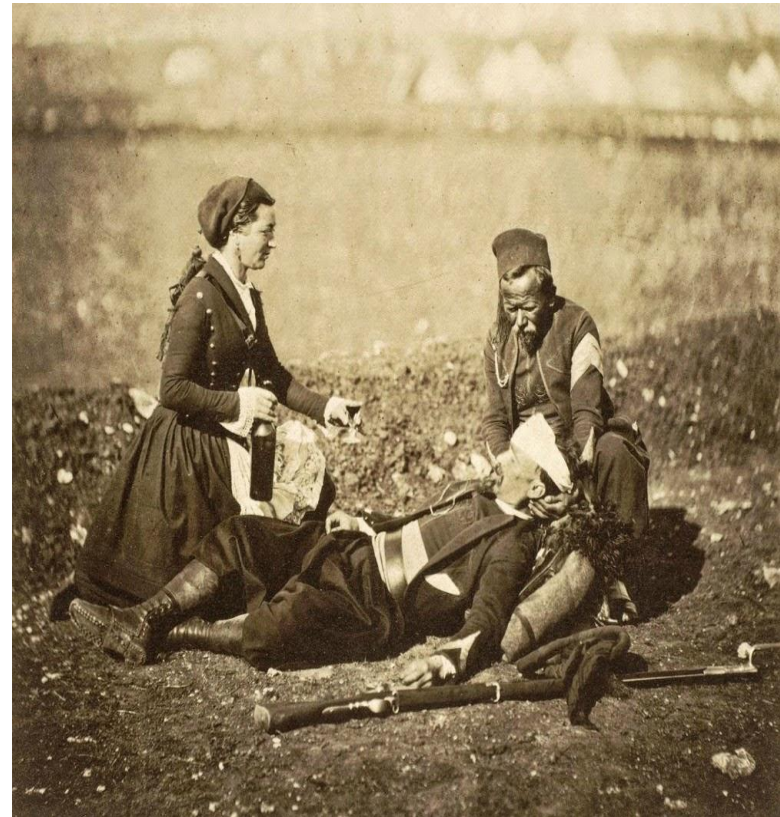
“They become the care of the whole regiment ... their health and privacy thoroughly regarded”
(Young, 1855: 157).

Cantinières: women attached to military regiments

photo: during the **Crimean War**

by Roger Fenton 1855

Γυναικείες πρωτοβουλίες: η προσφορά και επιχειρηματικότητα των Αγγλίδων εθελοντριών και νοσοκόμων **Νοσοκομειακή Διοίκηση (*Hospital Management*)**

- I. Καθοριστικό ρόλο στην κοινωνική μέριμνα και τη δημόσια υγεία
- II. Έπαιρναν πρωτοβουλίες, καινοτομούσαν στη διαχείριση και επίλυση επειγόντων ή συγκρουσιακών καταστάσεων:

Ίδρυσαν-οργάνωσαν το 2^ο έτος του πολέμου:

- Νοσοκομείο για Γυναίκες (Women's Hospital , Scutari)
- Γυναικείες πτέρυγες ("Ladies Wards")
- Σχολείο για τα παιδιά και κατηχητικό (Sunday School),
- Δανειστική βιβλιοθήκη για τους στρατιώτες,
- Αναγνωστήριο με εφημερίδες,
- Νυχτερινά σχολεία
- Προγράμματα διαλέξεων (lecture series) για τους στρατιώτες : «για να τους απασχολούν και να τους κρατούν μακριά από μπελάδες, τα παμπ και το αλκοόλ».

Γυναικείες πρωτοβουλίες και προσφορά: η Αποστείρωση

Παραβίαζαν στρατιωτικούς κανόνες
και κανονισμούς:

- ❑ Έβραζαν νερό, έκτισαν «φούρνους» σε θαλάμους και διαδρόμους των νοσοκομείων για να βράζουν το νερό για τη σούπα και τα γεύματα των στρατιωτών.
- ❑ Καθιέρωσαν την αποστείρωση εργαλείων, επιδέσμων, σεντονιών, και του ρουχισμού των στρατιωτών...
- ❑ **Diet Kitchens:** Ειδική κουζίνα και ειδικό διαιτολόγιο για τους στρατιώτες στα στρατιωτικά νοσοκομεία ...

Γυναικείες πρωτοβουλίες: Η γυναικεία κοινωνική επιχειρηματικότητα

- ✓ Άνοιξαν μαγαζάκι (**shop**) μέσα στο νοσοκομείο, με προμήθειες και προϊόντα για τους στρατιώτες και τις συζύγους τους (όπως γάλα, ρουχισμό και άλλα είδη πρώτης ανάγκης για τα βρέφη) από δωρεές και συνδρομές από τη Μ. Βρετανία...
- ✓ **Φούρνους** για να ζυμώνουν ψωμί για τους στρατιώτες
- ✓ Αργότερα, **συνεργάστηκαν** με το ένα και μοναδικό φούρνο στην Κωνσταντινούπολη ...

(Kamberidou 2020, Kamberidou 2017)

Γυναικείες πρωτοβουλίες και κοινωνική επιχειρηματικότητα

Επέβαλαν και καθιέρωσαν:

- τον αερισμό των θαλάμων,
- το πλύσιμο των χεριών, και άλλες συνθήκες υγιεινής,

και το ποσοστό θανάτων μειώθηκε
από **42% το πρώτο έτος** του
Κριμαϊκού πολέμου σε **2% !!!**

(Kamberidou 2020)

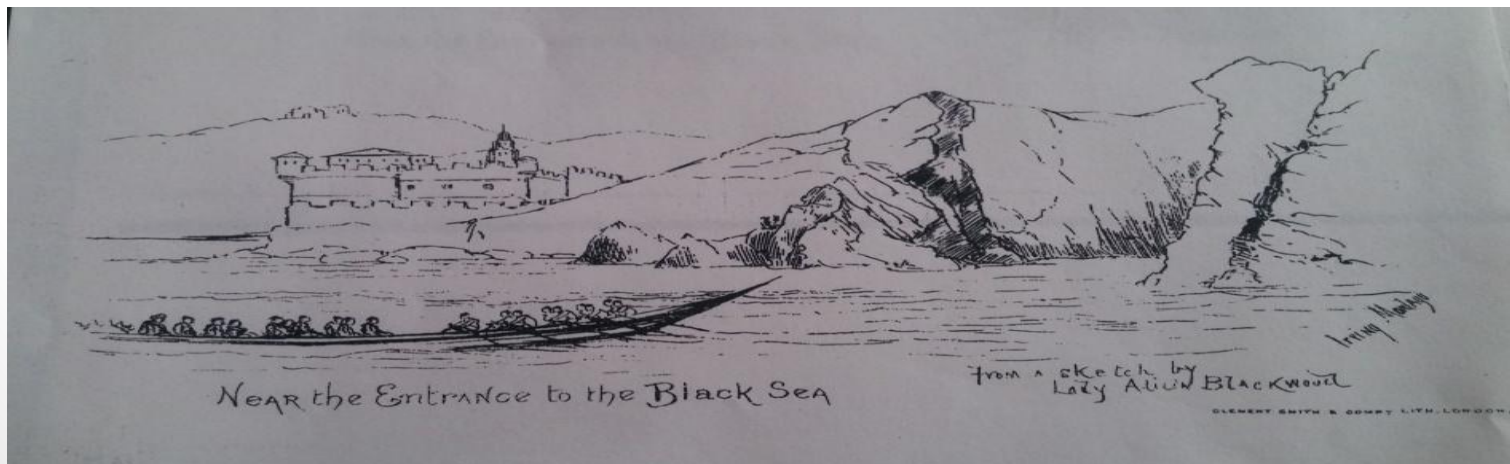

Rare photo of a nurse
at the Crimean war

Γυναικείες πρωτοβουλίες –προσφορά

των Sisters of Charity/Sours de Charite,
των Sisters of Mercy (Ιρλανδία), των Ιεραπόστολων, των
εκπαιδευτικών/δασκάλων, των φιλόανθρωπων της εποχής:

- Οικοτροφεία,
- Σχολεία θηλέων και αρρένων,
- Σχολεία για τα ορφανά παιδιά,
- Ορφανοτροφεία για εκατοντάδες παιδιά διαφορετών
εθνικοτήτων, για πρόσφυγες πολέμου,
- Σχολεία για τα ορφανά παιδιά

Χάρη στο **κίνημα των εθελοντριών**,
και κάτω από την ηγεσία της
Florence Nightingale,
δημιουργήθηκε, ή μάλλον
επηρεάστηκε, η σύγχρονη
νοσηλευτική (Kamberidou 2020).

Florence Nightingale

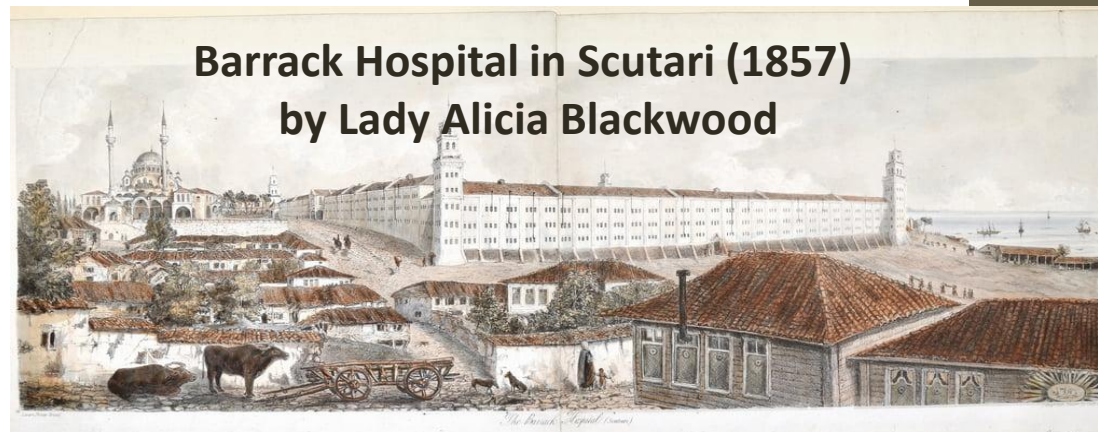

Florence Nightingale

Το προσωπικό των εκπαιδευμένων νοσηλευτριών-νοσοκόμων επρόκειτο να αντικαταστήσει τους άνδρες φροντιστές (orderlies) (Blackwood 1881:82).

Αποτέλεσμα των προτάσεων των εθελοντριών και της Nightingale:

- το Μαίο του 1857 συγκροτήθηκε η Βασιλική Επιτροπή για θέματα Υγείας και στη συνέχεια η ίδρυση της Στρατιωτικής Ιατρικής Σχολής το ίδιο έτος.

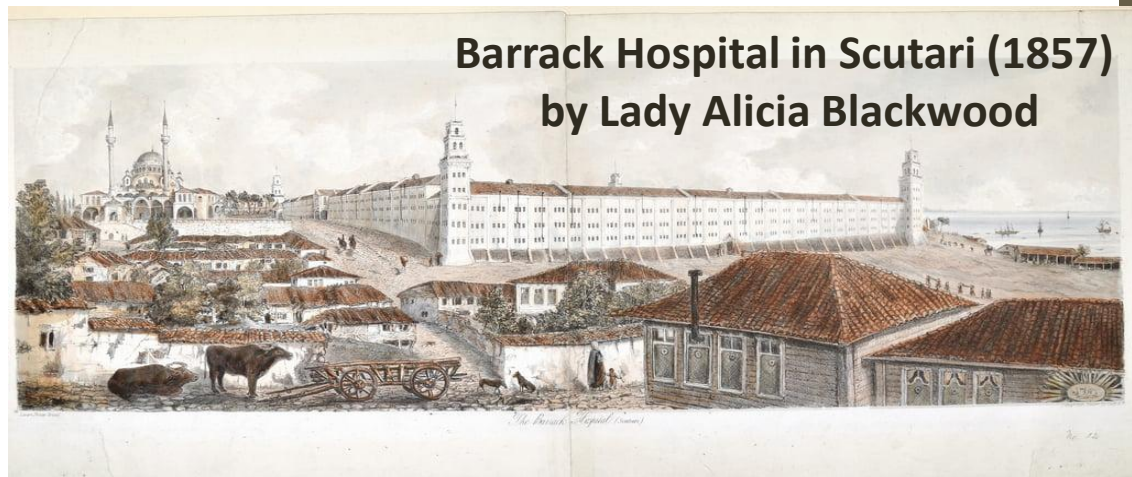
Florence Nightingale

Αναλυτικά βλέπε:

Kamberidou, I. (2020). *Revealing experiences hidden from history: Through the eyes of women travelers in the Eastern Mediterranean and Black Sea regions in the 17th to early 20th centuries*. In *Port cities and maritime routes in Eastern Mediterranean and Black Sea 18th–21st centuries* (1st ed., pp. 1063-1083). University of Macedonia, Thessaloniki (Editors: E.G. Gavra and E.N. Geogitsoyanni)

Επίσης, βλ.:

Kamberidou, Irene (2017). Gender, Volunteerism and Military Hospitals: War Nurses, Educators and Philanthropists of the Nineteenth-Century. Presentation at *The 14th ERGOMAS Conference: Military and Society: New Models for New Challenges*, Working Group “Gender and the Military” 26-30/06/2017, Athens: European Research Group on Military and Society (Ergomas), Hellenic Army Academy.

**Barrack Hospital in Scutari (1857)
by Lady Alicia Blackwood**

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

